

Висновки. В галузі рослинництва відбувається трансформація структури сільськогосподарського землекористування та зміна регіональної спеціалізації. Процес має стихійний, кон'юнктурний характер, який порушує технологічні й екологічні основи ведення землеробства і потребує державного регулювання. Домінують експортоорієнтовані культури, які підвищують екологічне навантаження на земельні ресурси.

Подальші напрями досліджень мають бути спрямовані на вдосконалення системи сільськогосподарського землекористування та оптимального розміщення галузей сільського господарства і ґрунтуватися на індикативному плануванні виробництва, економічному стимулюванні й запровадженні у практику проектування сівозмін у сучасних ринкових умовах господарювання.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах» від 11 лют. 2010 р. № 164 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/164-2010-%D0%BF>.
2. Амбросов В. Механизмы эффективного функционирования агроформирований / В. Амбросов, Т. Маренич // Экономика Украины. – 2006. – № 6. – С. 60-66.
3. Галушко В.П. Формування ринку землі в Україні / В.П. Галушко, Ю.Д. Білик, А.С. Даниленко, В.В. Кулініч, К.Г. Радченко; ред.: А.С. Даниленко, Ю.Д. Білик; Держ. комітет України по зем. ресурсах. – К.: Урожай, 2002. – 278 с.
4. Зубець М.В. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Полісся та західного регіону України / М.В.Зубець, В.П.Ситник та ін. – К.: Урожай, 2004. – 560 с.
5. Канінський П.К. Спеціалізація сільськогосподарських підприємств: моногр. / П.К. Канінський. – К.: ННЦ "Ін-т аграр. економіки", 2005. – 348 с.
6. Кваша С.М. Наукове забезпечення сталого розвитку сільського господарства в Степу України і АР Крим: моногр.: у 2 т. – Т. 1 / С. М. Кваша, Ю.Я. Лузан, М.М. Рудий та ін. – К.: Алефа, 2005. – 858 с.
7. Медведєв В.В. Агрономічно орієнтоване районування земель за властивостями ґрунтів (обґрунтування, методи, приклади) / В.В. Медведєв, Т.М. Лактіонова, І.В. Пліско та ін. – Х.: КП "Міськдрук", 2012. – 100 с.
8. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК: у 4 ч. – Ч. 2. Організація виробництва та земельні відносини; ред. П.Т. Саблук; Ін-т аграр. економіки УААН. – К., 2001. – 322 с.
9. Clothier L. Agricultural specialisation / Lindsey Clothier, Steve Langton, Nigel Boatman and Andrew Woodend // Defra Agricultural Change and Environment Observatory Research Report. – 2008. – No. 11. – 27 p.
10. Emran M. Shahe. The extent of the Market and Stages of Agricultural Specialization / Shahe M. Emran // George Washington University, Institute for International Economic Policy, World Bank. – 2008. – 33 p.
11. Marshall A. Principles of economics / A. Marshall. – Amherst: Prometheus books, 1997. – 319 p.
12. Porter Michael E. Clusters and the New Economics of Competition / Porter Michael E. // Harvard Business Review. – 1998. – November–December. – P.77–90.
13. Yu Qin. The Road to Specialization in Agricultural Production Evidence from Rural China / Yu Qin, Xiaobo Zhang // The Dyson School of Applied Economics and Management. – 2012. – 24 p.

Стаття надійшла до редакції 06.11.2014 р.

*

УДК 332.14

Н.В. СТОЯНЕЦЬ, кандидат економічних наук, доцент
Сумський національний аграрний університет

Типологізація регіонів як інструмент процесу прогнозування

Постановка проблеми. Аналіз і прогнозування тенденцій соціально-економічного розвитку регіону становить першооснову інформаційного забезпечення адекватних

управлінських рішень. А якість та достовірність подібних прогнозів, безумовно, залежить від їх методичного забезпечення. Проблема, про яку йдеться, — не нова, але нині вона особливо актуальна. Адже єдиних загально визнаних вітчизняних методик, за-

© Н.В. Стоянець, 2014

тверджених у форматі нормативно-правових актів, досі не існує.

У сучасних умовах організація розвитку сільської території вимагає вдосконалення системи розв'язання комплексу проблем у сферах розподілу функцій центральної й місцевої влади в моделі управління сільським регіоном, розвитку місцевого самоврядування та громади села; побудови ефективних форм управління аграрним сектором; аналізу використання потенціалу розвитку сільських територій; пошуку методів стимулювання працівників; оптимізації використання земельних ресурсів; доступності соціальних послуг і об'єктів соціальної інфраструктури для всіх груп сільського населення; поширення й адаптації локального практичного досвіду та ін. Розвиток сільських територій – складний процес, його оцінка та визначення вимагають застосування багатьох критеріїв. Важливим напрямом досліджень сільських територій є подальший аналіз регіональних умов і особливостей їхнього розміщення.

Все ж таки серед проблем регіонального розвитку дедалі більшої актуальності набувають питання обґрунтування управлінських рішень у частині вибору пріоритетів регіонального розвитку, одним із методів вирішення яких є типологізація регіонів. Специфіка її розробки в галузі регіональної економіки зумовлена багатовекторністю складної просторової ієрархії регіонів як об'єктів управління, при цьому часто неправильно трактується традиційними методами дослідження. В результаті управлінські рішення, що приймаються на несистемній основі, закріплюють диспропорції в соціально-економічному розвитку регіонів і ускладнюють досягнення основної мети регіональної політики – підвищення рівня та якості життя населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробці сучасних методів прогнозування присвячені наукові праці численних вітчизняних та зарубіжних учених, серед яких слід особливо відзначити розробки І. Орлової [5], Н. Павліхи [7], Г. Парсаданова [8], О. Шарапова [11], Т. Батеса [13], П. Блера [14], С. Холупка [15], Л. Леннарта [16], А. Нельсона [17] тощо.

Мета статті – визначити сутність, змістовні ознаки та типологію регіонів як основи процесу прогнозування їх соціально-економічного розвитку.

Виклад основних результатів дослідження. Результат функціонування агропромислового сектора залежить від того, як спрацює у цьому відношенні кожна окремо взята сільська територія та їх сукупність. Системний розвиток сільських територій, у широкому контексті, являє для країни надважливе стратегічне значення, від успішності якого безпосередньо залежать і геополітичне положення країни, її роль у світовій економічній системі. Необхідним на державному рівні є цілеспрямоване формування соціальних та економічних інститутів, норм і правил стійкого розвитку сільської місцевості. Поняття «типологія» у перекладі із грецької мови «*tipos*» означає «відбиток, форма». У дослідженні поняття «типологія» визначається як результат процедури класифікації. Під типологією розуміють «встановлення якісних взаємозв'язків між групами регіонів із близькими значеннями економічних показників, які характеризують три найважливіші сторони економічного розвитку регіонів: рівень життя населення, інвестиційну активність та економічний потенціал [5]. Нами в статті акцентується увага на тому, що необхідно враховувати багатозначність терміна «типологія».

Поряд із поняттям «типологія» у наукових роботах використовується термін «класифікація» (від лат. *classis* – розряд і *facere* – робити). Поняття «класифікація» трактується в економічному словнику як «розподіл об'єктів, явищ, процесів або понять, назв по класах, групах, розрядах, при якому в одну групу попадають об'єкти, явища, процеси або поняття, назви, які об'єднані загальною ознакою».

Відповідь на правомірність ідентичного використання цих термінів дається в роботі [7], де порівнюються поняття «класифікація» й «типологія», а саме: класифікація, а отже, і типологія, мають свої, чітко окреслені межі й можливості, вони виразні із самого визначення, що наведено вище, схожі за певним змістом опису феноменів (явищ, предметів, об'єктів) і зв'язків між ними.

На підставі вищевикладеного типологізація регіонів – це угруповання регіональних утворень за певними ознаками. Іншими словами, типологія регіонів – це поділ їх на групи, що виділяються на основі одного або сукупності кількох суттєвих ознак (це одне з можливих визначень типології). Проводиться типологія регіонів може з різними цілями: як науково-пізнавальними (у тому числі для наочного опису картини міжрегіональних розходжень), так і практичними (наприклад, виділення проблемних регіонів у рамках регіональної політики). Доречно підкреслити, що існує досить багато науково-методичних підходів до типологізації внутрішніх регіонів країн світу. Різняться вони за складом завдань, методами оцінки, зведенням оцінок до інтегрального значення, класами, типами й підтипами регіонів, які виділяються.

Найважливішою особливістю типології регіонів, особливо проведеної в науково-пізнавальних цілях, є відмова від використання єдиної підстави поділу. Зазвичай єдність підстави поділу формулюється як одне з правил класифікації, проте в економічній географії та регіональній економіці доцільність орієнтації на це правило піддається сумніву.

На нашу думку, необхідна комплексна типологія регіонів країни, в рамках якої підставами для виділення типів є ключові ознаки їхнього розвитку. Але така типологізація є вкрай складним завданням і до цих пір в Україні не розв'язаним.

Найпростіший варіант типології (який типологією можна назвати тільки з певною часткою умовності) – це ранжування регіонів за одним показником з наступним розподілом їх на кілька груп (наприклад, із досить високими значеннями показника, з високими значеннями, з близькими до середнього, з низькими, з досить низькими).

Другий дещо складніший варіант типології, де розподіл регіонів на групи здійснюється по вихідному значенню й динаміці одного показника (наприклад, за обсягами промислового виробництва на душу населення та темпами зростання промислового виробництва). У цьому випадку можуть бути виділені регіони з одночасно високими

рівнем розвитку виробництва і темпами його зростання, з високим рівнем розвитку й низькими темпами зростання, з низьким рівнем розвитку та високими темпами росту, з одночасно низькими рівнем розвитку і темпами зростання.

Третій, схожий на попередній, варіант типології – це розподіл регіонів на групи на основі двох, але вже різних показників, наприклад, валового регіонального продукту на душу населення і частки інвестицій у ВРП. Поділ регіонів на типи в цьому випадку аналогічний попередньому варіанту типології: регіони з одночасно високими рівнем ВРП на душу населення і часткою інвестицій у ВРП, тобто з високим рівнем економічного розвитку й відносно кращими його перспективами, регіони з одночасно низькими рівнем ВРП на душу населення і часткою інвестицій у ВРП, тобто з низьким рівнем розвитку економіки й тривалим відставанням в економічному розвитку тощо.

Четвертий варіант типології – це ускладнений попередній варіант, суть якого полягає у використанні замість часткового показника (або двох часткових показників) інтегрального показника (або показників). Одним із прикладів типології на основі двох інтегральних показників можна вважати типологію регіонів за їх інвестиційним потенціалом та інвестиційними ризиками.

П'ятий варіант типології за формою нагадує перший, але по суті принципово від нього відрізняється і являє собою типологію по одному показнику, але не одиничному, а інтегральному.

При аналізі всіх розглянутих вище варіантів типології перед науковцями стоїть завдання проведення межі між типами регіонів. В цьому випадку можливі різні способи дій.

Трапляються в науковій літературі й типології, що засновані на використанні кількісних показників, найчастіше вони ґрунтуються на викладених вище простих підходах. Однак існують і досить складні математичні методи побудови багатовимірних типологій регіонів України, насамперед, кластерний аналіз. Мова йде про типології, в рамках яких регіони поділяють за групами на основі аналізу кількох показників. При цьо-

му використання складних математичних методів не є гарантією високої якості проведеної типології, тому що неможливо замінити досвід експерта щодо особливостей економіки регіонів та порівняти в змістовному плані з типологіями, заснованими на «плаваючих ознаках». Більше того, навіть прості типології на основі 1-2 показників виявляються для їхніх споживачів набагато кориснішими за складні математичні моделі завдяки прозорості використаної методики.

Дійсно, підприємці або чиновники чітко бачать, які критерії лежать в основі простих типологій, тому залежно від важливості критеріїв щодо проведених типологій висувують конкретні завдання, а саме: інвестування в приватне підприємство, підтримка відсталих територій тощо; а також самі можуть визначити, наскільки придатні для їхніх цілей одержані результати.

Необхідно сказати також, що прості типології не менш значущі, ніж комплексні. Якщо останні дають змогу одержати уявлення про економіку регіонів у цілому, то прості допомагають краще розібратися в окремих елементах економіки регіону.

Категорії «регіон» приділяється багато уваги в сучасній економічній та географічній літературі й часто використовуються такі критерії, які формують дану категорію, а саме: географічні – розташування, величина території та чисельність населення; виробничо-функціональні – специфіка переважних видів діяльності; міське будівництво – характер забудови об'єктів виробничої діяльності, житла й обслуговування; соціологічні – норми спілкування, поведінки.

Така різноманітність критеріїв ускладнює абсолютне розкриття сутності регіону в одному визначенні. Регіон має розглядатися одночасно як елемент: територіальної організації національного господарства; системи розселення; соціальної організації суспільства – місця всіх сфер життєзабезпечення і життєдіяльності людини. Виходячи із вищесказаного вважаємо, що регіон – це територія в адміністративних межах держави, яка характеризується: комплексністю, цілісністю, певною спеціалізацією та керованістю, тобто наявністю політико-адміністративних органів управління. Введене поняття регіону

має абстрактний характер, його конкретизація й змістовна інтерпретація, на нашу думку, здійснюються при виділенні різних типів регіонів відповідно до визначених цілей і завдань.

Здебільшого типологізація регіонів проводиться за такими параметрами, як: географічне положення, кліматичні умови, наявність природних ресурсів, рівень розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків й ін.

Значна чисельність авторів як ключові індикатори при типологізації регіонів виділяють рівень життя населення, інвестиційну діяльність, рівень промислового розвитку, економічний, а також науково-технічний потенціал регіону (табл. 1) [5, 8, 9, 10]. Нині на сільських територіях продовжується загрозливе погіршення демографічної ситуації. Чисельність сільського населення протягом останніх років постійно скорочується, знижується його інтелектуальний та професійно-кваліфікаційний рівень, що, в свою чергу, створює загрози не лише для продовольчої безпеки країни, але й для її духовного життя, адже селянство завжди було фундаментом духовності нації.

Серед основних ознак (показників), які характеризують рівень життя населення в регіоні, дослідниками найчастіше використовуються рівень безробіття [8, 2, 3], рівень середньомісячної заробітної плати в регіоні [2], реальні доходи населення; для характеристики промислового виробництва – рівень офіційно зареєстрованого безробіття, накопичене падіння промислового виробництва, обсяг промислового виробництва на душу населення; для характеристики економічного розвитку регіону – рівень безробіття, накопичене падіння промислового виробництва, поточне падіння промислового виробництва на душу населення, обсяг промислового виробництва на душу населення, обсяг інвестицій на душу населення.

У рамках даного дослідження був проведений аналіз і вибір показників, які характеризують рівень економічного розвитку. Він ґрунтувався на логіко-теоретичному узагальненні та порівнянні, виборі й обґрунтуванні

показників, які характеризують рівень економічного і соціального розвитку регіону.

Для типологізації регіонів України за рівнем економічного та соціального розвитку було обрано інформаційно повно відображені в державній статистиці показники: ВРП на одного жителя й темпи його приросту; питома вага експорту товарів у ВРП; питома вага інвестицій в основний капітал (із урахуванням прямих іноземних інвестицій) у ВРП; питома вага доходів бюджету регіону у ВРП; питома вага продукції промисловості в загальному обсязі ВРП; питома вага інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції регіону; вимоги банків по кредитах суб'єктів господарювання регіону стосовно ВРП (табл. 1).

На нашу думку, необхідно доповнити типологію регіонів такими критеріями: спеціалізацією в основних галузях економіки, кількістю і динамікою виробництва продукції в регіоні, конкурентоспроможністю підприємств на регіональному, національному та міжнародному ринках.

Нами проведено аналіз існуючих підходів щодо класифікацій визначення типів регіону. При цьому зазначено, що для реалізації ринкових можливостей при розробці стратегій розвитку регіонів необхідне використання додаткових критеріїв, відповідно зорієнтованих. Із цією метою розроблено матриці класифікацій, де критеріями є спеціалізація економіки, кількість і динаміка виробництва продукції, конкурентоспроможність регіональних підприємств (табл. 2).

1. Основні індикатори, які використовуються в теорії та практиці при класифікації регіонів

Джерело	Рівень життя населення	Інвестиційна діяльність у регіоні	Економічний потенціал	Науково-технічний потенціал регіону	Сировинний і експортний потенціал	Економіко-політична ситуація	Рівень промислового розвитку	Падіння промислового виробництва	Рівень офіційного безробіття	Доходи населення	Рівень промислового виробництва	Наявність збройних конфліктів	Стан ринку праці	Соціальна інфраструктура	Екологічна ситуація	Рівень соціально-економічного розвитку сільського району	Рівень соціально-економічного розвитку міста
Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України «Типологія регіонів»	v		v	v	v	v											
В. Куперштох, В. Соколов, С. Суспіцин, М. Ягольніцер	v						v										
Проект TACIS. аналіз тенденцій розвитку регіонів								v	v	v							
Н.А.Вяльшина	v										v	v					
А.Новікова	v										v		v	v	v		
Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [2]			v				v									v	v
Я. Шишкін [12]	v	v							v						v		
В. Коломийчук [4]			v											v	v		
М. Барановський [1]	v										v						
Ф. Заставний [3]	v	v															

2. Матриця визначення типу регіону за критерієм спеціалізації в основних галузях економіки

Тип регіону	Галузь спеціалізації	
	із короткими виробничим, споживчим циклами	із тривалими виробничим, споживчим циклами
I – регіон із перевагою виробництв із короткими виробничим, споживчим та життєвим циклами	частка галузей $>50\% \pm 3\%$	частка галузей $<50\% \pm 3\%$
II – регіон із перевагою виробництв із тривалими виробничим, споживчим та життєвим циклами	частка галузей $<50\% \pm 3\%$	частка галузей $>50\% \pm 3\%$
III – регіон змішаного типу	частка галузей 50%	частка галузей 50%

Джерело: Розроблено автором.

Визначення типу регіону з урахуванням спеціалізації в основних галузях економіки рекомендуємо проводити з використанням показника частки галузей з різними виробничим, споживчим і життєвим циклами. В цьому випадку всі регіони пропонується поділити на три типи.

Виділення типу регіону за критерієм обсягів і динаміки виробництва пропонується здійснювати за допомогою середніх показників обсягу й темпів зростання (зниження) ВРП на душу населення, розрахованих у динаміці (табл. 3).

3. Матриця визначення типу регіону за критерієм кількості та динаміки виробництва товарів і послуг

Тип регіону	Середньозважений обсяг ВРП на душу населення	Середньозважений темп ВРП на душу населення
I – регіон із низьким рівнем розвитку	Нижчий за середній по Україні	Нижчий за середній по Україні
II – регіон, що розвивається	Нижчий за середній по Україні	На рівні або вищий за середній по Україні
III – перспективний регіон	На рівні, або вищий за середній по Україні	Нижчий за середній по Україні
IV – регіон – лідер	Вищий за середній по Україні	Вищий за середній по Україні

*Джерело: Розроблено автором.

З метою визначення типу регіону за критерієм конкурентоспроможності підприємств основним показником запропоновано вважати частку регіону в обсязі пропозицій на регіональному, національному та міжна-

родному ринках за окремими товарними групами. В цьому випадку всі регіони пропонується диференціювати за трьома типами (табл. 4).

4. Матриця визначення типу за критерієм конкурентоспроможності підприємств регіону на регіональному, національному й міжнародному ринках

Тип регіону	Частка в обсязі пропозицій регіону	Частка в обсязі пропозицій країни	Частка в обсязі по групі держав
I – регіон, продукція якого конкурентоспроможна на регіональному рівні	$>50\%$	-	-
II – регіон, продукція якого конкурентоспроможна на національному рівні	-	Вища ніж у країні	-
III – регіон, продукція якого конкурентоспроможна на міжнародному рівні	-	-	Вища за середні дані по групі країн

*Джерело: Розроблено автором.

Надалі дані про особливості типу регіону повинні використовуватися при обґрунтуванні варіантів стратегій і цільових програм його розвитку. В основі вибору варіанта стратегії лежить припущення про те, що у випадку, коли рівень економічного розвитку виразити через показник ВРП, то його зміна в часі в основному залежатиме від обсягу й

темів його зростання (зниження). В свою чергу значення темпів та обсягу ВРП залежить від багатьох факторів, але такі з них, як спеціалізація економіки регіону, можливості розвитку виробництва, попит на продукцію регіональних виробників та їхня конкурентоспроможність на різних сегментах ринку, займають особливе місце. За

умов сприятливого розвитку виробництва і попиту, зростання конкурентоспроможності регіональних підприємств галузі з короткими виробничим, споживчим та життєвим циклами забезпечують вищу швидкість обороту капіталу, ніж галузі з тривалими виробничим, споживчим і життєвим циклами, але вищою вартістю готової продукції

Визначення типу регіону за запропонованими критеріями уможливорює виділити три основні варіанти розвитку економіки:

варіант «А» – переважний розвиток галузей з високою швидкістю обороту капіталу, але низьким розміром вартості готової продукції;

варіант «Б» – переважний розвиток галузей з низькою швидкістю обороту капіталу, але з великим розміром вартості готової продукції;

варіант «С» – розвиток галузей з різною швидкістю обороту капіталу і вартістю готової продукції.

Таким чином, перехід регіонів з низьким рівнем розвитку до групи «регіонів, що розвиваються», на нашу думку, може бути зумовлений розвитком виробництва продукції з високою швидкістю обороту капіталу, в основному продукції споживчого призначення, орієнтованої на внутрішній попит. Це, наприклад, галузі харчової та легкої промисловості (варіант «А»). Успішне функціонування цих галузей припускає наявність попиту й високу конкурентоспроможність підприємств на обраних сегментах ринку, наявність у регіоні розвиненої оптової торгівлі, налагодженої системи логістики товаропотоків та активного просування продукції місцевих виробників.

Для переходу регіонів з низьким рівнем розвитку до групи «перспективні регіони» необхідне нарощування випуску продукції в

галузях з високою вартістю готової продукції. Це, наприклад, машинобудування, верстатобудування, електротехнічна продукція й ін. (варіант «Б»). Реалізація такої стратегії вимагає наявності попиту і високої конкурентоспроможності підприємств на обраних сегментах ринку, формування в регіоні налагодженої системи взаємодії великої кількості підприємств, що викликає необхідність розвитку вертикальної інтеграції та кооперації виробництва, створення розвиненої фінансової інфраструктури, розвиток галузей науки і наукового обслуговування, а також мережі навчальних закладів із профільними галузями.

Висновки. Наведені дані про особливості типу регіону повинні використовуватися в обґрунтуванні варіантів стратегій і цільових програм його розвитку. В основі вибору варіанта стратегії лежить припущення про те, що в тому випадку, коли рівень економічного розвитку виразити через показник ВРП, то його зміна в часі в основному залежатиме від обсягу й темпів його зростання (зниження). В свою чергу, значення темпів і обсягу ВРП залежить від багатьох факторів, але такі з них, як спеціалізація економіки регіону, можливості розвитку виробництва, попит на продукцію регіональних виробників та їхня конкурентоспроможність у різних сегментах ринку, займають особливе місце.

За умови сприятливого розвитку виробництва й попиту, зростання конкурентоспроможності регіональних підприємств галузі з короткими виробничим, споживчим та життєвим циклами забезпечують вищу швидкість обороту капіталу, ніж галузі з тривалими виробничим, споживчим і життєвим циклами, але вищою вартістю готової продукції.

Список використаних джерел

1. Барановський М.О. Депресивність регіонів України / М.О. Барановський // Теорія та практика досліджень: Зб. наук. пр. викладачів природничо-географічного ф-ту. – Вип. 1. – Ніжин, 2006. – С. 74-81.
2. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» №2850-IV від 08.09.2005 : за станом на 10.06.2012 : (текст) [Електронний ресурс] / Верхов. Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2850-15>.
3. Заставний Ф.Д. Депресивні регіони, поселення й галузі економіки України: проблеми, оцінка, прогнози / Ф.Д. Заставний // Географія та основи економіки у школі. – 2004. – № 6. – С. 24-29.
4. Коломийчук В.С. Соціально-економічний розвиток адміністративного регіону: теорія, методологія, практика / В.С. Коломийчук. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-Граф», 1998. – 318 с.
5. Орлова И.В. Экономико-математические методы и модели компьютерного моделирования : учеб. пособ. / И.В. Орлова, В.А. Половников. – М.: Вузовский учебник, 2007. – 366 с.

6. Офіційний сайт Головного управління статистики в Сумській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sumstat.sumy.ua>.
7. *Павліха Н.В.* Організаційно-інституційні засади сталого просторового розвитку регіону: теорія, методологія, механізми; автореф. дис. ... д-ра. екон. наук / Н.В. Н.В. Павліха. – Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2007. – 40 с.
8. *Парсаданов Г.А.* Планирование и прогнозирование социально-экономической системы страны (теоретико-методологические аспекты): учеб. пособие для вузов / Г.А. Парсаданов Г.А. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 224 с.
9. *Парсаданов Г.А.* Прогнозирование национальной экономики: учеб. / Г.А. Парсаданов, В.В. Егоров. – М.: Высш. шк., 2002. – 304 с.
10. *Петров А.Н.* Основы стратегического планирования. Учебно-методическое пособие / А.Н. Петров, Л.Г. Демидова, С.М. Климов, В.А. Ланцов, Б.А. Перекатов. – С. –Петербург, 1998. – 96 с.
11. *Шарапов О.Д.* Економічна кібернетика: навч. посіб. / О.Д. Шарапов, В.Д. Дербенцев, Д.Є. Семенов. – К.: КНЕУ, 2008. – 232 с.
12. *Шишкин А.Ф.* Экономическая теория: учебник / А.Ф. Шишкин. – Воронеж: ВГАУ, 1995. – 520 с.
13. *Bates T.* Theories of Entrepreneurship // Theories of Local Economic Development. Perspectives from Across the Disciplines / Ed. By Richard P.Bingham, Robert Mier. Sage Publications. – 2011. – № 1. – P. 48-62.
14. *Blair P., Premus R.* Locotion Theory // Theories of Local Economic Development. Perspectives from Across the Disciplines. Ed. By Richard P.Bingham, Robert Mier. Sage Publications. – 2011. – № 1. – P. 132-139.
15. *Holupka S. Shlay A.* Political economy and Urban Development // Theories of Local Economic Development. Perspectives from Across the Disciplines. Ed. By Richard P.Bingham, Robert Mier. Sage Publications. – 2011. – № 1. – P. 85-96.
16. *Lennart L.* Technology Foresight in Sweden. Seminar on Technology Foresight, 3-4 March 2003, Vienna / Lubeck Lennart. – Vienna, 2003.
17. *Nelson A.* Theories of Regional Development // Theories of Local Economic Development. Perspectives from Across the Disciplines. Ed. By Richard P.Bingham, Robert Mier. Sage Publications. 1993. – № 1. – P. 124-130.

Стаття надійшла до редакції 01.10.2014 р.

* * *

Новини АПК

Оперативна інформація Мінагрополітики України: ситуація на ринку зерна

Стан експорту зерна на 05.12.2014 р.

Фактичні обсяги експорту становлять 15 813 тис. т, з яких: пшениці – 7513 тис. т; кукурудзи – 4739 тис. т; ячменю – 3374 тис. т та інших зернових – 187 тис. т.

Завантажено на кораблі – 452 тис. т.

Обсяги експортованих і підготовлених до експорту зернових становлять 16 265 тис. т (пшениці – 7615 тис. т, ячменю – 3380, кукурудзи – 5083 тис. т).

Цінова ситуація на внутрішньому ринку зерна

Ціни попиту на зернові у даний час коливаються залежно від регіону: на пшеницю 3-го класу – від 2300 до 3000 грн/т, на фуражну пшеницю 6-го класу – від 1880 до 2650 грн за 1 т.

Ціни на продовольчу та фуражну пшеницю становлять: на пшеницю 3 класу – 2640 грн/т, на фуражну – 2227 грн/т.

Середні ціни на ячмінь склалися на рівні 2221 грн/т, на кукурудзу – 2000 грн/т.

Прес-служба Мінагрополітики України